

NAPREJ

Glasilo jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan popoldne.

Uredništvo in upravljalstvo v Ljubljani, Frančiškanska ulica šte. 6, I. nadst. Učiteljska tiskarna.

Naročnina: po pošti s dostavljanjem na dom za celo leto K 42.—, za pol leta K 21.—, za četrť leta K 10'50, za mesec K 3'50. Za Nemčijo celo leto K 45, za ostalo tujino in Ameriko K 54.

Inserati: Štostopna peti vrstica 30 v; pogojen prostor K 1'—; razglaš in poslana vrstica po 60 v; večkratne objave po dogovoru primeren popust.

Reklamacije za list se poštnine proste.

Posamezna številka 20 vinarjev.

Pismo iz Trsta.

Dne 26. novembra 1918.

Srečen slučaj mi je naklonil dragega prijatelja, ki je prevzel nalogo, da vam prinese, poleg naslednjih vrstic, še mnogo lepih in iskrenih pozdravov iz primorske Meke, v katero so bili in so še uprti poželjivi pogledi najrazličnejših političnih, narodnih in imperialističnih aspiracij. Trst, nekdanj rdeči biser bivše avstrijske krone, pljuča ogromnega zaledja razpadle avstro-ogrške monarhije, Trst, vesel, razposajen in brezbrizen, je danes odrezan od svojega naravnega gospodarskega telesa in čaka, brezbrizno, da mu prisodi mirovna konferenca spoštljivo mesto v bodoči družini evropskih narodov. Demarkacijska črta, določena v pogojih premirja, ki je bilo sklenjeno med vrhovnimi vojaškimi poveljniki entente in bivše habsburške države, je vsekala globok jarek v živo telo našega naroda in onemogočila oni duševni in gospodarski promet med dvema deloma enega naroda v trenutku, ko je izmenjava misli bolj potrebna kakor kedaj. Še premirje po strašnem klanju med narodi nam poje v krčevitih zvokih barbarsko pesem o pravici močnejšega. Še drži zmagovalec v roki ostri meč in reže z njim meje med narodi, loči dežele od dežel, narode od narodov, brate od bratov. Še bodo kartografi mazali z različnimi barvami geografske papirje in še si bo belil učenc glavo v šoli zato, da bo razumel kar mu je nerazumljivo in zato, da ne bo dobil od učitelja povoljnega odgovora kadar mu bo vilo iz čiste in nesebične duše vprašanje: zakaj si nismo ljudje na svetu vsi bratje? Še premirje, kakor pokora po zločinu, kakor kazen za skupne grehe splošne ničurnosti, kakor pouk in memento izstradanemu človeštvu, ki si mora šele izvojevati moč pravice, da si bo po njej in v njenem imenu zagotovilo mir, življenje in občanstvo celega sveta.

Tako: sedaj smo okupirani po Italijanih. Prišli so; nekateri pravijo, da vsled pogojev premirja, sami pa pravijo, da so mesto zavojevali z orožjem. Italijansko ljudstvo jih je sprejelo z resničnim navdušenjem, kakor da je prišel Mesija. Glavne ulice so bile odičene z italijanskimi trikolorami. General Pettiti, ki je vodil prvo ekspedicijsko italijanskega vojaštva in, ki je bil imenovan za gubernerja Julijske Benečije, se je pomudil, koj po sprejemu, povedati zbranemu odboru za javni blagor, da razpušča ta odbor in da prevzame sam vse posle v svoje roke. Pri tem je udarjal z nogo ob tla z gesto, ki je bila prav podobna gesti generala Hoffmanna v Brest-Litovskem. Militarizem je pač povsod enak in nastopa povsod z enakimi energičnimi sredstvi. Navdušenje tržaških Italijanov je trajalo več dni in še danes visi iz posameznih oken italijanska trikolra v znak navdušene trmočlavoosti dotičnih stanovalcev.

Kmalu za generalom Pettitijem smo imeli obisk raznih italijanskih parlamentarcev in sam kralj Viktor in general Diaz sta čutila potrebo, da nas počastita s svojim obiskom. Seveda je dal ta obisk povod manifestacijam, novim izrazom navdušenja za doseženo narodno odrešenje. D' Annunzio ni prišel v Trst. Le iz svojega aeroplana je poslal pesniški pozdrav odrešenemu mestu, katerega velike ljubezni ga je strah in žalje, da ni mogel za Trst umreti.

Vsi nastopi italijanskih oblastev v Trstu kažejo, da smatrajo to jadransko mesto kot definitivno združeno k materi Italiji. Nele Trst, marveč vse jadransko obal od Šoče do Reke. Nesporazumljenja so le v tem ali naj obdrži Italija vsa ozemlja okupirana vsled pogojev premirja ali le oni del, ki je obljuden pretežno po prebivalstvu italijanske narodnosti. V Trstu samem je italijanska oblast izpremenila imena mnogih ulic in trgov. Nova imena ulic so seveda italijanska, imena junakov italijanskega narodnega ujedinenja. Razpuščen občinski odbor je bil zopet vpostavljen in kmalu bo tudi sklican občinski svet. Nekdanji župan Valerio je postal prvi »sindaco« v Trstu. Tiskovno svobodo smo imeli v Trstu le nekaj dni. Kmalu po prihodu italijanskih oblastev smo dobili cenzuro in kasneje preventivno cenzuro, o kateri smemo trditi, da se nič ne razlikuje od bivše avstrijske. Kdor ima oblast in moč v rokah jo izrablja v svoje namene. Kar se tiče življenja, bi se reklo, da se naši že-

lodei še nič ne zavedajo o svoji pripadnosti k novi državi. Aprovizorna komisija je še vedno kakor prej skopala. Dva tedna smo bili celo brez masti. Pač so določili cene, toda ostalo je le pri teh. Prve dneve so cene raznih živil in drugih potrebščin v rokah oderuških prekupčevalcev pač šla nekoliko nizdolu. Tuptam je zagledala luč belega dne marsikaka reč, ki je bila že davno izginila iz izložb in trgov. Riž, kava, poper itd. Celo limone smo imeli po kroni komad. Ali vse to se je zgodilo le zato, ker so se prekupčevalci in trgovci ustrašili prihoda ogromnih množin živil iz Italije. Ker teh ni bilo, so cene zopet poskočile do nebes in kolonialno blago je izginilo s trgov in izložb kakor da ne mara solnčne svetlobe. Kakor rečeno, naš želodec ni še občutil, da je Avstrija razpadla. Živi še vedno svoje vojno življenje in upa na boljše čase kakor je upal do sedaj. Poleg starega pomanjkanja živil se je povečalo pomanjkanje kuriva. Zima je imela letos posebno naglico in nas je že obiskala spremijana od prijetne burje, ki je te dneve drvela po 70 km na uro. Premoga ni, drv ni. Več dni smo bili tudi brez plina. A oni, ki imajo napeljan plin v stanovanje in so kuhali na plinu, ne dobe ne petroleja za razsvetljavo, ne oglja za kurivo. In burja piha, da je veselje v mestu, obdanem z lepim vencem belega snega, ki je naletel na mesto obdajajočo planoto. Ni čuda torej, da se je navdušenje poglelo zlasti v nižjih plasteh prebivalstva, ki, odkrito povedano, ni bilo nikdar preveč narodno navdušeno. Zlasti med delavstvom se porajajo težki dvomi in obup se je polastil že marsikoga. Lep je praznik narodnega ujedinenja, lep je čut narodne svobode, toda mrtvo, bolno telo ne more hraniti v sebi živega ideala. Ljudstvo je lačno in, kadar je šlo na obal čakati prihod italijanskega brodograja, je bilo razočarano, ko je izprevidelo, da je pripeljal morje le vojake brez živil in je razočarano še bolj danes, ko teh obljubljenih živil še vedno ni. Lepi so ideali in srečen je, kdor jih zamore hraniti v svojem srcu. Ali ideali živo le tam, kjer ljudstvo živi. Kjer ljudstvo umira, umirajo z njim tudi najsvetejši ideali.

Prihod italijanskega vojaštva je napravil kmalu konec ropanju, ki je zavladovalo tudi pri nas v prvih dneh razsula podonavske monarhije. In tudi tu je plačalo ljudstvo predznost apetita. Govorimo odkrito in bodimo prizanesljivi. Boda ne pozna zakonov, ne pozna lastninske pravice. Resnični roparji so bili oni, ki so prvi udrli v kraje, kjer je bil shranjen zaklad. Sledili so jim lačni možje in lačne žene. Kadar ti noče nihče dati ničesar, vzemi, lačen, kjer kaj dobiš. Lačnim domačinom so sledili italijanski ujetniki, ki so kmalu napolnili mesto. Mnogi so izdihili v mestu, za katero so se borili v okopih. Danes vlada v tem oziru mir. Sploh živimo kakor pred premirjem. Le da imamo polno italijanskih mesto avstrijskih vojakov; italijansko mesto avstrijske oblasti, italijansko mesto avstrijske cenzure. Vojaki se obnašajo dostojno, dočim ne kaže italijanska oblast napram Slovincem one kulantnosti in one narodne enakopravnosti, za katero se je Italija baje borila. Polni radovednosti pričakujemo, kaj nam prinese bodočnost v narodnem, gospodarskem in socialnem oziru. Že se širijo govorice o očiščenju mesta in o internacijah onih elementov, ki ne marajo slediti željam italijanskega nacionalizma in imperializma. Poslednji je gospodar in kot tak namerava uravnati svoje ravnanje po starih metodah napram nesomišljenikom. V to hujskajo tudi italijanski listi, ki prihajajo k nam iz kraljestva. Da se prepreči vsakršno narodno gibanje med Slovinci, a zlasti, da se prepreči vsakršno revolucionarno stremjenje med delavci, priporoča znani italijanski žurnalst Barzini v »Corriere della Sera«, naj se prepreči vsakršni pismeni in blagovni promet med prebivalci tostran in onostran demarkacijske črte, določene v premirju. Zanj je še cenzura premila in guverner premalo energičen v delu, ki naj zagotovi Italiji definitivno posest teh pokrajin. List »Tribuna«, ki izhaja v Rimu pa proklamira sodruga Tuntarja kot narodnega izdajalca samo radi tega, ker se je izrekel na zborovanju italijanskih socialistov v Trstu za samoodločbo narodov na podlagi plebiscita.

Nacionalizem in imperializem vseh barv si je povsod enak. Kdor mu ne mara služiti, ga potepta. Toda, kvišku srca. Naš dan je pred nami in pride gotovo. Za enim bodo padli tudi drugi imperializmi, tudi drugi

nacionalizmi. In tedaj bo zavladovala moč pravice, vrnilo se bo k nam življenje, vrnil mir in vrnila ljubezen, ki bo objela ves svet v naročje svojih sladkih poljubov. In, da ste mi zdravi.

I. R.

Javno zborovanje hrvatskega delavskega sveta.

V nedeljo se je vršilo v zagrebškem Metropolu kinu javno zborovanje hrvatskega delavskega sveta. Zborovanje je otvoril sodrug Brudnjak, prejšnji glavni urednik »Pravde«, in pozdravil sodruga dr. Živka Topalovića, voditelja srbske socialne demokracije. Kot prvi govornik je nastopil sodrug Vitomir Korač, ki je v obširnem govoru naštel vse najnovejše dogodke, h koncu tudi zaroto generala Lipoščaka, povdarjajoč, da še vedno deluje reakcionarna klika, ki bi rada uničila vse doslej priborjene uspehe. Ena prvih zahtev socialne demokracije je ta, da mora naša država biti država popolne, najširše demokracije, zgrajena na popolni svobodi vsakega posameznika. Druga velika zahteva je, da morajo vse državne oblasti biti pod nadzorstvom ljudstva samega. Vse dosedanje besedičenje je lažnivo, ako se koj v pričetku ne izvedejo temeljite socialne reforme. Potrebna je likvidacija vseh fevdalnih predpavic in razlastitev veleposestev in industrije. Republiškanska misel, ki je nam proletarcem celega sveta zasajena globoko v srcu, je aksiom, za katerega se že desetletja borimo in za to misel se hočemo še dalje boriti. Tisti, ki agitira v hrvatski za republiko in ki blati našo sveto zastavo, to so oni črni elementi, ki so vedno in vselej teptali našo svobodo, ovirali naš gospodarski procvit, sejali med nas razdor, da bi zatrl vsak najmanjši znak svobode. Ti elementi so skušali s pomočjo cesarskih častnikov izvesti prevrat, da bi nas iznova oklenili v verige suženjstva. Ta do danes privilegirani razred je hotel pod krinko republikanstva upostaviti stari režim, uvesti vojaško diktaturo, proti kateri se že od nekdanj bojujemo. Ali ti pajaci so se okanili: delavstvo jim ne bo šlo na limanice. Proletarci se bomo še dalje borili za republikanske ideje, in ako more kdo govoriti o republikanski formi države, potem smo socialni demokrati prvi poklicani za to. — Za njim je govoril sodrug Anton Kristan, ki se je bavil s pojavi boljševizma in dobro ošvrkal tisti »boljševizem«, ki se je razpasel po Kranjskem med meščanstvom in kmetstvom. Povdarjal je, da so pri nas nagromadili na ruske boljševike cele kupe laži, tako da pojmujejo naši ljudje boljševizem docela napačno. In vendar je famozni »Slovenec« priobčil kratko vest, da je Kristan nastopil sploh zoper — boljševike. — Kot zadnji govornik je govoril dr. Živko Topalović, ki je v kratkem očrtal vse vzroke razsula bivše monarhije.

Vtiski iz dežele.

Pod naslovom »Zakaj se kmetje puntajo?« piše bratska »Sloboda« o vtiskih, ki jih dobivajo poročevalci in govorniki s shodov po deželi. Evo, nekaj teh vtiskov:

Kdor je imel priliko, da je minule dni posekal naše vasi in da čuje, kaj enarod govori o današnjih socialnih in političnih razmerah v svobodni domovini, se uveri, da imajo socialna gibanja med našim ljudstvom, ki so prešla na nekterih mestih (to velja predvsem za hrvatskega kmeta, op. ured.) v ekstrem razbijanja in paljenja, globlji značaj in da se njih izvor ne sme iskati le v krajevnih malverzacijah občinskih tajnikov in vaških trgovcih, marveč v vsej zastrupljeni socialno-ekonomski strukturi naše družbe.

Naše ljudstvo je prelivalo štiri leta kri za tuje svrhe, bilo je prevarano. Spoznalo je, da se za njegove svrhe nikdo ne briga, da je ostal tudi nadalje oni isti zapuščen kmet izza predvojnege časa, v čigar sredo je šla naša inteligenca le za časa volilnih agitacij. Opazilo je, da so njegovi narodni zastopniki vso vojno dobo mirno gledali in puščali, kako mu razne pijavke in občinski uradniki pijejo kri in trgajo dušo in da je zaman vpil za pomoč svoje dece. Začutilo je, da je osamljeno, prevarano, in ko je prišla zora osvobođenja celega naroda, je objela njegovo dušo globoka skepsa. Lotil se ga je sum, da ostane zopet vse pri starem. In iz te po-

trte in užaljene duše se je izvil usokod krik: Hočemo kruha, pravice, in malo več solnca pod tem svojim mutnim nebom!

Kako naivno sodijo oni, ki pravijo, da je to plod agitacije pokvarjenih elementov. Res, ti pokvarjeni elementi izrabljajo to razpoloženje v svojo korist, res je, eden teh vzrokov je tudi avstro-ogrsko korupcija, ali tragična resnica je tudi to, da so pri nas ljudje, ki hočejo še nadalje uporabljati metode te avstro-ogrške korupcije, promenišči le svojo zunanjo obliko. Še ne umevamo, da je to ljudstvo eden glavnih faktorjev naše države in da, zanemarjajoč njega, zanemarjamo sebe oziroma dvigajoč njega, dvigamo tudi našo narodno bodočnost.

Našemu narodu ne zadostuje zastava, manifestacija in znaki. Po svojih inteligentnejših članih ponavlja v sto milijonah to svojo poslednjo zahtevo: Za kruhom! Hočemo kruha in boljše življenje za svojo dečo! To so besede, s katerimi spremljajo vse govore o edinstvu, o historični ustavi itd. Naše ljudstvo je sito fraz. Momentano zahtevajo za svojo dečo kruha, zemlje za svoje potomstvo in prosvete. Hočejo postati ljudje.

To so impresije, ki jih dobiva danes vsak misleč človek na narodnih shodih. Socialni demokratje moramo brižno motriti vse te pojave in jih trezno presojudati. Kajti ta vojna je povzročila s svojo politično likvidacijo tudi socialno likvidacijo. Kapitalističnemu razredu izpod nog; ta razred hoče popačiti pravo sliko dogodkov. Toda vse jače postajajo konture te slike in vse kapitalistične gobe je ne morejo izbrisati izpred naših oči.

To so oni vtisi, ki jih je dobil hrvaški sodrug, ko je opazoval hrvaško kmetiško ljudstvo. Slovenski kmet je sosed hrvaškega kmeta, polagoma prehajata drug v drugega, njuna duša je ista, njuno življenje in ves njun socialni položaj enak. Kar velja za hrvaško kmetiško ljudstvo, velja v veliki meri tudi za našega slovenskega kmeta.

Jugoslov. socialdem. stranka

sklicuje

za nedeljo, dne 1. decembra

ljudske shode

z dnevnim redom:

Jugoslovanska država in delavstvo.

Shodi se vrše v naslednjih krajih:

Jesenice: ob 10. dopoldne pri »Jelenu«, poroča sodrug Prepeluh;

Trbovlje: ob 3. popoldne na vrtu »Delavskega doma«, poroča sodrug Petajan;

Škofja Loka: ob 9. dopoldne v pivovarni pri »Prajarcu«, poroča sodrug Kocmur;

Črna: ob 12. opoldne v dvorani gosp. Krulca, poroča sodrug Tokan;

Litija: ob 3. popoldne v gostilni pri »Pošti«, poroča sodrug M. Čobal;

Zidanmost: ob 2. popoldne v restavraciji pri »Moserju«, poroča sodr. Malovrh; na shodu se ustanovi strokovna organizacija cementnih delavcev;

Laški trg: ob 8. dopoldne (po maši) v »Pivnici«, poroča s. Erjavec;

Črešnjevec: uro in kraj se določi, poroča sodrug dr. Korun.

Naslednjo nedeljo, dne 8. decembra, se bodo vršili shodi v teh-le krajih: **Št. Vidu pri Ljubljani**, v Novem mestu, **Radečah**, **Vrhovem**, **Brežicah**, **Rajhenburgu**, **Ptuju**, **Ormožu**, **Ljutomeru** in **Vevčah**. Sodruga zaupnike iz teh krajev prosimo, da nam sporoče gostilne in uro, kje in kdaj naj se shodi vrše.

Politični pregled.

— **Reforma zakonskega prava.** Dunaj, 28. novembra. (Lj. k. u.) »Politische Korrespondenz« poroča: Poslanec Sever je danes v imenu socialno-demokratskega kluba vložil zakonski osnutek o reformi zakonskega prava.

— **Dr. Korošec se vrača v domovino.** Predvčerajšnjim je od dr. Korošca prispel v Maribor kurir s poročilom, da se dr. Korošec in dr. Trumbić vračata preko Marseilla v domovino. Italijani ju niso pustili potovati preko Italije. Kakor je poročal kurir, stoje naše stvari ugodno. Korošec in Trumbić se udeležita razgovorov v Beogradu.

— **Italijani v Pazinu.** Poverjenik za Istro pri vladi Narodnega vjeća SHS je dobil iz Pazina naslednja poročila: V Pazin je dospel vrhovni poveljnik italijanske zapadne armade vojvoda Aosta. Italijani so odstranili vse hrvaške napise na javnih poslopijih. Z interniranci, ki jih dovažajo iz Istre v Pazin, postopajo silno surovo. Spati morajo na golih tleh brez blazin in odej. Italijani so razpustili občinski odbor. Imenovali so gerentski

svet. Ta gerentski svet sestoji iz 5 članov, med njimi sta 2 Hrvata, vsi drugi so Italijani, čeprav je med prebivalci komaj 5 odstotkov Italijanov. Mesto Pazin je popolnoma odrezano od ostalega sveta. Pisma in časopisi ne prihajajo vanj. Italijani so razglasili nad mestom in okolico preki sod. Kdor le more beži preko meje.

— **Iz Nemškoavstrijske narodne skupščine.** Dunaj, 27. novembra. (Kor. ur.) Zakon o državljanstvu, ki ga je danes v razpravo vzela Narodna skupščina, vsebuje v sestavi, ki mu jo je dal ustavni odsek, nase vse osebe, ki imajo ob času objave tega zakona določene bistvene določbe: Nemško-avstrijski državljani, movinsko pravico v kaki občini Nemško-avstrijske republike. Ta določba ne velja za osebe, ki sičar imajo domovinsko pravico v kaki nemško-avstrijski občini, ki pa se priznavajo h kaki drugi na ozemlju bivše avstrijske monarhije nastali državi. Z izjavo, da hočejo Nemško-avstrijski republikli pripadati kot zvesti državljani, si nemško-avstrijsko državljanstvo pridobijo: 1. osebe, ki stanujejo na ozemlju Nemško-avstrijske republike najmanj iz 1. avgusta 1914; 2. osebe, ki imajo domovinsko pravico v občini, ležeči izven Nemško-avstrijske republike na ozemlju dosedanje Avstrije, razen če leži ta občina v Dalmaciji, Istri, Galiciji ali v Bukovini, in sičar tudi tedaj, ako so svoje redno stanovanje v Nemško Avstrijo preložili šele po 1. avgustu 1914, ali če ga prelože tekom enega leta po objavi tega zakona. Redno stanovanje v zmišlu tega zakona so edinole tedaj, ako dotičnik ni ves čas na istem mestu stanoval zaradi izpolnjevanja zakonite brambne dolžnosti ali zaradi osebnega službovanja na temelju zakona o vojnih dajatvah ne prekine. Obstoječe določbe o državljanstvu za domovinsko pravico obveljajo, v kolikor jih ne izpreminja ta zakon.

— **Z nemške južne Tirolske** dohajajo vesti, da italijanske posadne čete se vedno kruto ravnaajo z nemškim prebivalstvom. Rekvizicijo izvajajo z vso brezobzirnostjo. Italijani se še vedno rede zgolj s tem, kar izsilijo iz dežele. Kar rekvirirajo, plačajo le malokdaj z gotovim denarjem. Beda je mnogokje naravnost katastrofalna. Internacije in odgoni trajajo naprej. Italijanski preki sod besni za najmanjše prestopke z nezasišano krutostjo. Tudi v inomoški okolici rekvirirajo Italijani, in sičar živino, zlasti krave za lastno prehranjevanje. Ponoči med pondeljkom in torkom je nekdo odtrgal malo, pri vojašnici jezdecih tirolskih deželnih strelcih nameščeno italijansko trobojnico. Italijanske čete so zahtevale zadoščenje za ta čin, in sičar naj, kakor se govori, oddelek inomoške ljudske brambe novemu praporu izkaže čast, ko ga izvesijo.

— **Francoska misija v Budimpešti.** Budimpešta, 28. novembra. (Lj. k. u.) Polkovnik Zix, vodja francoske vojaške misije, ki je v Budimpešto dospel, da se dogovarja o posameznih določbah pogojev za premirje, se je danes dopoldne zglasil pri ministrskem predsedniku grofu Karolyiju. Pri tej priliki so ministrski predsednik grof Karolyi, vojni minister Bartha in minister Linder v skoro enournem razgovoru s francoskim podpolkovnikom razpravljali o aktualnih vprašanjih. Ob treh popoldne se je podpolkovnik Zix z enim članom svojega štaba zglasil v Narodni palači, in je začel razgovorjanje o izvedbi posamnih določil 13. t. m. sklenjene vojaške konvencije. Popoldanskih obravnav so se udeleževali tudi ministrski predsednik grof Karolyi, minister Linder in državni tajnik Diner-Denes.

— **Protestni shodi proti pogromom.** Kakor poročajo listi, so se predvčerajšnjim vršili na Dunaju proti pogromom štirje protestni shodi, ki jih je sklical židovski Narodni svet. Begunci, ki so se pred nekoliko dnevi vrnili iz Lvova, so se udeležili teh shodov in so potrdili te grozovitosti. Razni govorniki so obsojali postopanje Poljakov in so zahtevali takojšnjega prihoda zavezniških čet v vzhodno Galicijo, da se prepreči daljnje prelivanje krvi. Kakor doznava »Neues Wiener Tagblatt«, se je podala včeraj iz Budimpešte v Lvov komisija, sestojeca iz več ententnih častnikov, da na licu mesta natančno poizveduje o preganjanju židov v svrhu poročanja svojim vladam.

— **Odpravnina za rezervne in črnovojniške častnike.** Iz Budimpešte poročajo: Ministrski svet je sklenil izplačati rezervnim in črnovojniškim častnikom, ko jih demobilizirajo, odpravnino, in sičar častnikom brez imetja gažo za mesec december, januar in februar, pripravnostno doklado in oskrbovalni relutum, ako niso v državni službi. Tudi tisti neaktivni častniki, ki so še v aktivni vojaški službi imajo ob demobilizaciji pravico do odpravnine.

— **Iz predzgodovine svetovne vojne.** Iz Berlina brzojavljajo: Bivši državni kancelar dr. pl. Bethmann-Hollweg se je včeraj proti uredniku lista »Deutsche Allgemeine Zeitung« o objavi bavarske vlade izrazil med drugim tako-le: Dosedanje objave se nanašajo zgolj na avstro-srbski konflikt in na stališče, ki smo ga glede tega vprašanja zavzemali mi. Torej se ne ozira na splošno situacijo niti ne na dogodke, ki so sledili temu konfliktu. Res je, da smo Avstriji pritrdili, ko je po sarajevskem atentatu izjavila, da je potrebno nastopiti proti Srbiji, in da smo izjavili svojo pripravljenost, vršiti dolžnost zaveznika, ako bi se iz nastopa proti Srbiji izcimile vojne komplikacije. Nikdar in v nobeni obliki, torej tudi

ne kazaje na cesarjevo potovanje na sever in na dopust šefa generalnega štaba ter vojnega ministra, nismo trdili, da nas je avstrijska akcija presenetila. Res je, da ultimativnega besedila nismo poznali, predno se je ultimatum odposlal. Nasprotna trditev je, vsaj v kolikor se tiče mene, neosnovana. Jaz sem ultimatum, ko sem se z njegovim besedilom seznanil, smatral za preoster. Rusija je s posredovanjem Srbije sistematično izpodkopavala vpliv Avstro-ogrške na Balkanu. Obe te sili sta s tem zasledovali smotre, ki bi jih bilo doseči edinole potom vojne. S tem položajem je Nemčija morala računati, ako je hotela pravilno ceniti pomembnost srbskih stremeljenj. To je bil edini vzrok, zakaj je Nemčija pritrdila nastopu zoper Srbijo. Nemška prizadevanja so se razbila ob vedenju Rusije. Bethmann-Hollweg želi, da skoro zasine dan, ko bi se mu omogočilo, da pred nepristranskim sodiščem resnici pripomore do zmage. V 14. točkah Wilsonovih se jasno izraža spoznanje, da francoske aspiracije na zopetno pridobitev Alzacije in Lorene v poslednjih desetletjih niso dopuščale, da bi se svet umiril. Našo krivdo vidi v tem, da nismo umeli z Alzacijo in Loreno ravnati tako, da bi prebivalstvo polagoma moglo pozabiti, da je premenilo svoje državno pripadništvo, in da bi velik del sveta ne zadobil občutek, kakor da smo 1871. leta storili veliko krivico, občutek, ki ga 1871. leta na Angleškem in v Ameriki niso imeli vsi. Pred vsem moremo priznati, da smo vsled pomanjkljivosti svojega narodnega značaja pripomogli do silne vojne napetosti, ki je napolnjevala politično ozračje, ne samo v poslednjem desetletju. Govorile so se besede, ki jih je bilo mogoče tolmačiti za provokacijo. Vsenemška gonja nam je v tujini kakor tudi v tuzemstvu povzročila silno škodo. Pred vsem nas je takozvana brodivna politika zavedla v najusodnejša nasprotja.

— **Protiv krivcem svetovne vojne v Nemčiji.** Berlinska »Freiheit«, berlinsko glasilo neodvisnih socialistov, je objavila članek: Zahtevamo, da se krivci zagovarjajo. Izdali so deželo, veleizdajalci so. Viljema in njegovega sina ne moremo več prijeti, a upamo, da dobita svoje sodnike. Njuno premoženje mora zapasti državi. Njune pomočnike Bethmanne, Jagowe, Zimmermannne morajo precej zapreti in jih postaviti pred sodišče, ker to zahteva pravni čut nemškega ljudstva, njegova revolucijska čast. Pospraviti moramo z vsem orodjem starega režima. Izginiti morajo. Kabinet se že bavi z vprašanjem sodne preiskave proti nekdanjim kanclerjem in državnim tajnikom. — General Ludendorff je 9. novembra, na dan, ko je izbruhnila revolucija, odpotoval iz Berlina na Švedsko.

— **Kritičen položaj v Italiji.** V včerajšnji seji italijanske poslanske zbornice je poslanec Luzatti nastopil za politično neodvisnost Armenije. Zakladni minister Miti je naslikal finančni položaj Italije in pri tem opozarjal na kritične razmere, nastale vsled tega, ker je več nego en milijon doslej v vojnih obratih zaposlenih delavcev ob službo in ker se domov vračajo ujetniki. Poslanec Vigna je vložil predlog, naj se skliče konstituenta, da se državni osnovni zakonik prikoji po ljudski volji, ne pa za monarhijo. Njegov predlog ni dobil večine.

— **Holandska proti izročitvi Viljema II.** »Echo de Paris« poroča iz Londona: Odgovarjajoč na pripomnjo entente, v kateri se zahteva interniranje bivšega cesarja Viljema kot vrhovnega poveljnika nemške armade, vstraja holandska vlada pri naziranju, da cesarja ni smatrati za člana nemške armade, ker se je odpovedal, in da ga zaradi tega ni internirati. Holandska vlada zatrjuje, da ji je državni tajnik Solf poslal noto z obvestilom, da se je cesar Viljem odpovedal, ter izjavlja, da je Viljem strogo zastražen in da holandskega ozemlja ne more zapustiti.

— **Mednarodna socialistična konferenca?** Holandski sodrug van Kol, ki biva momentano na Angleškem, je Brantingu brzojavno sporočil, da je Vandervelde naprosil Huysmansa, naj izve, kakšno mnenje zastopajo z ozirom na priprave socialistične konference v Bruslju belgijske nacionalne stranke, ki so se pridružile belgijskemu socialističnemu uradu. Eksekutivni odbor se sestane te dni v Bruslju.

— **Bonar Law o položaju.** Angleški finančni minister Bonar Law je v govoru, ki ga je imel v Glasgowu, izjavil, da bo razmerje med Anglijo in Zedinjenimi državami posled boljše nego je bilo prej. Potem je govoril o velikih svotah, ki jih je Anglija posodila alirancem in ki znašajo eno milijardo funtov šterlingov. Ako ne bi bila Anglija na ta način pomagala z denarjem, bi zmagala alirancev ne bila mogoča. Pri prihodnjih volitvah bo glasovalo 85% vseh vojakov.

— **Mirovna konferenca.** Reuterjev urad poroča: Mogoče je, da se mirovna konferenca sestane še prej, nego se domneva, ker so mnoge priprave že dokončane. Angleški mirovni odposlanci in njih osobe bodo štel okrog 450 do 500 mož. Stanovanja zanje bodo pripravljena tekom 14 dni. Med drugim se bosta domenila Lloyd George in Clemenceau o priliki Clemenceauvega poseta v Londonu, kdaj naj se sestane mirovna konferenca.

— **Iz poljske republike.** Poljski ministrski svet je sprejel zakonski osnutek za ustavodajni deželni zbor.

— Kakor se poroča iz Lvova, je lvovski občinski svet na temelju prava do samoodločevanja proklamiral priklonitev Lvova k Poljski republiki.

Dopisi.

Bistrica v Rožu na Koroškem. Tu se je vršil v nedeljo popoldne od kovinarske podružnice sklicani shod v gostilni pri Kurašu. Gostilna je bila nabito polna in mnogo ljudi ni moglo več notri, ter niso mogli shodu prisostovati. Poročal je sodr. Mihevc, ki je žel burno pritrjevanje za svoja izvajanja. Vsled pomanjkanja primerne prostora, za velike shode, se je sklenilo, da se skliče drugič shod v Svečah, kjer so večji prostori na razpolago.

Dnevne vesti.

— **Vodstvo deželnih dobrodelnih zavodov išče za blaznico na Studencu** — norcev, a ne bolnikov, ampak takih, ki bi za umazano plačo mesečnih 60 kron (seveda za sedaj!) se posvetili težkemu in odgovornemu poklicu strežaja pri umobolnikih. In to danes, ko se ponuja težaku po 10 kron na dan, in služi rekrut, ki vstopi v vojaško službo poleg vsega 4 K dnevne. To naivno vodstvo anonisira v dnevnikih v nadi, da vjame kaline, ki bi šli na limanice. Ali je res misliti, da se bo našel inteligenten organiziran delavec, ki bo tako zabit, da bo šel za to naravnost škandalozno plačo tlačani. Seveda se zraven dobi še stanovanje in hranca in kož drugih obljub! A kaka stanovanja so to: zatohle, temne, čumate, o hranci pa je boljše, da kar molčim. Potem ima vsak uslužbenec na Studencu še ta izreden dobiček, da ima nebrot »naprepostavljenih«, kajti vsaka čč. sestra usmiljenka je njegova ukazovalka, ne glede na to, da ima cel kup višjih na Studencu in v Ljubljani, ki so navadno sprti med seboj. Potem pa služi, kakor ti drago. Če misli naša »vlada« v tej meri in smeri reševati socialna vprašanja, se jako moti, kajti skrbeli bomo za to, da ne bodo siti samo razni »direktorji«, ampak da je vsakdo, kdor dela, pa magari, da tlačani pri deželi. — Nekdo, ki je okušal dobre strežniške službe na Studencu.

— **Igrajčkanja** še vedno ni konec. Dan na dan vidimo lepo in »zavber« napravljene gospodiče v uniformah vozariti se po cestah z avtomobili gor in dol in švigati po trgih. Nekateri prevažajo tudi dame, vladne, ali kakšne, ne vemo. Drugi zopet »jahajčkajo« ponosito, tako da kar vse devojčice obstrme nad takimi krasnimi prizorčki. Mi pa mislimo, da je sedaj že čas, da je tega »pflanca« enkrat konec. Kar ni v službi, iz uniforme ven, in na delo. S postopanjem in popivanjem se je reševala domovina morda v stari Avstriji, sedaj ni prilike za take stvari, časi so prenesni. Tudi bi res že bil čas, da se enkrat napravi red!

— **Vojnokazensko postopanje na slovenskem ozemlju.** Kakor že določeno, ostanejo začasno vsi zakoni in naredbe, ki so se nanašale v času mira v bivši Avstriji na vojnokazensko pravosodstvo, nadalje v veljavi, vendar v smislu naredbe Narodnega vječa s sledečimi spremembami: 1. Delovanje javnega tožitelja za vse vojaške osebe preide na vojaškega pravdnika narodne vlade SHS, ki je naravno podrejen poverjeniku za narodno obrambo. 2. Določila vojnokazenskega reda, ki se nanašajo na pristojnega zapovednika se razveljavljajo. 3. Vojaški pravdnik je dolžan izposlovati od poverjenika odobrenja odrejenega preventivnega zapora, ki traja dalje kakor 3 dni. 4. Odrejenje preiskovalnega zapora predlaga vojaški pravdnik preiskovalnemu sodniku. 5. Bivše divizijsko in bivše brigadno sodišče se združita v eno sodišče pod imenom vojaško sodišče, ki je pristojno za vsa dejanja, ki se imajo kazenskim potom zasledovati. Na slovenskem ozemlju poslujejo vojaška sodišča v Ljubljani in Mariboru; slednje je pristojno za osebe iz štajerskega obmejnega poveljstva v Mariboru. Ozemlje koroškega obmejnega poveljstva v Borovljah, dodeljuje se sodišču v Ljubljani.

— **Naredba poverjenišva za promet.** Razglašja se, da je ves promet na ozemlju države SHS brez omejitve zopet dovoljen. Določba naredbe št. 113 z dne 19. novembra 1918 glede izvoza iz države SHS ostane še nadalje v veljavi.

— **Naredba poverjenišva za kmetijstvo.** Gozdovi in domene prejšnje avstriske države in verskega zaklada, ki so bili v področju bivšega goriškega ravnateljstva gozdov in domen, ki leže na ozemlju Narodne vlade SHS v Ljubljani so prešli v last te vlade. Za upravo teh gozdov in domen na Kranjskem, Goriškem, v Istri in južnem delu Koroške ustanovilo se je ravnateljstvo v Ljubljani kot gozdarski oddelek poverjenišva za kmetijstvo in je imenovan višji gozdarski svetnik Josip Rustja za ravnatelja. Istemu se je ob enem poverilo začasno načelnništvo deželne gozdne nadzorstva. Uradni gozd. ravnateljstva in nadzorstva so začasno v palati Narodne vlade.

— **Hrvatska pomoč v prehrani Slovenije.** V sredo je izdala Narodna vlada SHS v Zagrebu na intervencijo tukajšnjega posredovalca za prehrano Slovenije, g. Adolfa Ribnikarja, dovoljenje za nakup in izvoz enega vlaka dopitanih prašičev (okoli 900) iz Slavonije za slovensko ozemlje. Prašiče sme kupovati prehranjevalni urad Narodne vlade SHS v Ljubljani v sporazumu s

prehranjevalnim uradom v Zagrebu po lastnih organih. Najvišje cene za nakup prašičev so uradno določene maksimalne cene, s katerimi so pokriti produkcijski stroški (8 do 9 kron za 1 kg žive teže). Ni pa izključeno, da se bodo prašiči dobili tudi ceneje, ker znaša ponekod tržna cena v Slavoniji za en kilogram žive teže celo le 4 krone. Z ozirom na velikanske prometne težkoče po hrvatskih železnicah, ki bi sicer onemogočale izvoz blaga, in z ozirom na to, da je pomanjkanje zabele v slovenskih krajih naravnost katastrofalno, bo prehranjevalni urad v Ljubljani sam organiziral izvoz prašičev iz Slavonije in bo v to svrhu poslal tja posebni živinski vlak z vsem potrebnim osebjem. Po mnenju poverjenika za prehrano g. Eda Markovića, ki je Slovincem zelo naklonjen, naj bi bilo prvo dovoljenje izvoza prašičev za slovensko ozemlje le prva pomoč v skrajni sili. Pozneje, zlasti ko stopi v življenje nova organizacija za nakup živine pri Narodni vladi SHS v Zagrebu, je upati na tako velik izvoz prašičev, da bodo potrebščine slovenskega ljudstva, v kolikor se to tiče potrebščine masti in špeha, krite v najboljši meri.

— **Delovanje gospodarskih in blagovnih central ukinjeno.** Naredba. Delovanje bivše kovinske, kakor tudi bivših gospodarskih in blagovnih central v območju narodne vlade SHS v Ljubljani se smatra s 1. novembrom t. l. naprej za ukinjeno. Prestopki zoper rekvizijske zahteve teh central pred 1. novembrom t. l. se splošno odvezujejo. Vse blago in produkti, ki so bili podrejeni imenovanim centralam, ostanejo tudi v naprej še kot potrebščine v nujnem javnem interesu pod nadzorstvom Prehodnega gospodarskega urada narodne vlade SHS v Ljubljani in so navezani na dosedanje maksimalne cene, razen v kolikor se od slučaja do slučaja razvezuje zapora nad temi produkti. — Poverjenik za javna dela in obrt.

— **Vojaško blago in trgovci.** Množijo se ovadbe o raznih, celo najuglednejših trgovcih, da so kupili razno blago od ljudi, o katerih so morali vedeti, da so si isto na nepošten način prisvojili. Trgovci, ki so nakupili množine takega blaga, se nujno pozivljajo, da takoj, najkasneje pa do 10. decembra t. l., prigrisajo »Prehodnogospodarskemu uradu, Turjaški trg št. 1 v Ljubljani«, kaj so kupili, po katerih cenah in koliko imajo tega blaga v zalogah, sicer se bo proti njim brezobzirno kazensko postopalo. — Poverjenik za javna dela in obrt.

— **Finančna misija Narodnega Vječa** je dobila propustnice, da smejo potovati v Švico preko Trsta in Milana. Misija je že odšla na pot.

— **Poziv osebam, ki prihajajo iz zasedenega ozemlja.** Narodni svet v Ljubljani prosi vse osebe, ki prihajajo iz zasedenega ozemlja, naj prinesejo s seboj razglase, objave, ukaze itd. italijanskih oblasti; sprejemamo tudi prepise takih oglosov, a veliko važnejši so za N. S. originali. Istotako prosimo za časopise iz zasedenega ozemlja, ki tam izhajajo. Osebe, ki prihajajo iz onih krajev v Ljubljano, naj se oglašijo v pisarni N. S., hotel »Union«, kjer bodo poročale o razmerah na zasedenem ozemlju, zlasti seveda o postopanju Lahov z našim ljudstvom. Če so komu znani slučaji laškega nasilstva, posebno sedaj, ko internirajo Lah naše može in fante, naj sestavijo natančno poročilo, natančno označijo laško četo, imena poveljnikov, kraj, čas, potno ime in priče. Poročajo naj N. S. o laških rekvizicijah, posebno slučajih, ko nočejo dati Lah prav nobenega potrdila o oddanem blagu.

— **Učni tečaj.** »Društva zasebnih uradnikov in uradnic na slovenskem ozemlju« se prične z 2. decembrom t. l. v prostorih Slovenske trgovske šole v Zvezdi poleg bukvarne Kleinmayer & Bamberg. Tečaj bode trajal 6 mesecev in je določen naslednji spored: **Laščina:** ponedeljek in četrtek od 7. do 8. ure zvečer en oddelek, od 8. do 9. ure drugi oddelek. **Srbohrvaščina:** torek in petek od 7. do 8. ure en oddelek, od 8. do 9. ure drugi oddelek. **Trgovsko knjigovodstvo:** sredo in soboto od 7. do 8. ure; **hranilnično poslovanje:** sredo in soboto od 8. do 9. ure zvečer. Zemljiška knjiga in stenografija se letos ne bodeta poučevali. Poduk v laščini se za nekaj dni preloži radi začasne odsotnosti učitelja. Kdaj se prične, bode se objavilo. Vpisovanje v srbohrvaščino je zaključeno in se novi člani letos več ne sprejemajo. Knjige za srbohrvaščino se dobe v društveni pisarni in stanejo 6 K 16 vin. Ukovina je določena na 6 K mesečno za vsak predmet. Poleg ukovine založi vsak član prvi mesec 10 K varščine, kateri znesek se bode vsakemu vrnil ob koncu tečaja. Kdor bi brez tehtnega razloga med tečajem odstopil iz poduka, temu varščina zapade v prid društva. Društveni odbor pa pričakuje, da bodo priglašeni vedeli upoštevati važnost znanja izbranih predmetov ter da bodo vsi do slednjega z vnemo vztrajali pri poduku do konca. Korist od tega bodo imeli le sami. — Odbor.

— **Zborovanje rez. častnikov,** ki se je vršilo dno 27. t. m. v Unionu, je bilo sicer zelo številno obiskano, a rezultat bo zelo klaverno. Prireditelj, očitno dogovorjena med poverjeništvom za obrambo in voditelji zborovanja, se je tako posrečila, da se je s takojšnjim glasovanjem onemogočila vsaka debata. Posebno pogovor o očiščenju, ki bi bil tako nujno potreben, je bil onemogočen. In tako si rezervni častniki od takih priredb ne obetamo ničesar. — Vprašamo, zakaj se ne pri-

redi slično zborovanje skupno z našim moštvom? To bi vedelo marsikaj povedati, posebno k poglavju očiščenja, pa tudi lastno korist bi lahko uspešneje zastopalo.

— **Razmere na železnici.** Nemška Avstrija je te dni ustavila ves civilni in vojaški tovorni promet. Do tega jo je privedlo pomanjkanje premoga in drugih materialij. Tudi osebni promet je omejlja v velikem obsegu. Pri nas se je osebni promet deloma že zboljšal, čeprav se je pravkar otvoril tovorni promet. Prometne razmere na slovenskem ozemlju so torej daleko boljše kot na severu. Tako imamo sedaj z Zagrebom dvojne vlake; na tej progi seveda zaradi madžarskih nastavljenecv ni vse še v redu. Uprava južne železnice pa se trudi, da odpravi to nevzdržno stanje ter bo eventualno s slovenskim osebjem zasedla vso progo do Siska, če bo treba. Od vseh strani prihajajo na poverjeništvu za promet prošnje, da se uvede ta ali oni vlak. Vsem tem vprašanjem ni mogoče ugoditi vsled pomanjkanja materialja.

— **Francoski in angleški častnik v Ljubljani.** Minuli ponedeljek sta dospela v Ljubljano francoski komandant Carbonier in angleški major Temperley v spremstvu nadporočnika dr. Aniča. Deputacija Narodne vlade ju je sprejela in pozdravila v hotelu Unionu. Drugi dan sta se imenovana častnika oglasila pri knezoškofu dr. Jegliču. Pozdravila sta ga prisrčno v imenu entente kot znanega starega prijatelja jugoslovanskih teženj. Izjavila sta, da kot vojaka znata ceniti njegov pogum, ki ga je pokazal proti stari avstrijski vladi, in da so ga v krogih entente vedno smatrali za jugoslovanskega kardinala Merciera. Škof se jima je prisrčno zahvalil za obisk in izrazil prošnjo, naj se ententa interesira za naše ubogo ljudstvo. Od škofa sta se odpeljala častnika k predsedniku Narodne vlade, kjer jima je podpolkovnik Ulmansky razjasnil vojaški položaj. Narodna vlada ju je sprejela v dvorcu in ju obvestila o naših težnjah v političnem in gospodarskem oziru s prošnjo, naj sporočita naše želje svojim vladam.

— **Slovensko trgovsko društvo »Merkur« v Ljubljani** je pričelo z rednim delovanjem kot pred vojno. Društveni prostori Gradišče 17. Uradne ure so vsak dan od 8. do 12. dopoldne in od 2. do 6. ure popoldne. Ob nedeljah in praznikih se ne uraduje. Trgovce in trgovske nastavljenice vabimo k pristopu, obenem opozarjamo na našo posredovalnico za službe.

— **»Jugoslavenski list« v Sarajevu.** V tiskarni »Sarajevoer Tagblatta« je pričel izhajati »Jugoslavenski list«, ki je nekaka hrvatska izdaja »Sarajevoer Tagblatta«.

— **Dalmatinsko tajništvo Narodnega vječa.** V okviru Narodnega vječa v Zagrebu je osnovano posebno dalmatinsko tajništvo. Vodil ga bo dosedanji tajnik dalmatinske vlade, prof. Stefanini.

— **Zaradi par jabolk ustrelil ruskega ujetnika.** V Zagrebu je ustrelil neki vojak Narodne straže pri državnem kolodvoru ruskega ujetnika Petra Stjepanovića, ker je pobral par jabolk, ki so padli pri skladenju iz vagona na tla. Brezvestni človek, ki ubije vsled pretirane uslužnosti sočloveka, ki je pobral par jabolk. Kdaj se iznebe ljudje živalskih instinktov? Ali življenje res ni vredno več kot par jabolk?

— **Osumljena zavratnega umora.** V Celju so zaprli hišnico Ano Perbil. Osumljena je, da je z mišnico zastrupila vdovo notarskega uradnika, 74. letno Julijano Verbenjakovo. Ta je bila pri njej v oskrbi ter ji je z neko pogodbo obljubila, zapustiti ji svoje premoženje v znesku 10.000 K. Kmalu na to je umrla in bila brez vednosti oblasti zakopana. Izkopali so njeno truplo in dokazali, da je bila zastrupljena. Perbilova odločno taji dejanje, katerega je osumljena.

— **V Peklu pri Poljčanah** so zaprli tamošnjo Rosegerjevo šolo.

— **Vojni dobičkarji odhajajo v Švico.** Veletrgovec Julij Meini, ki je zaslužil v vojski veliko milijonov, je pravočasno rešil svoje premoženje v Švico, kamor je pred par dnevi tudi sam na skrivaj odpotoval. Meini se sedaj mudj v Bernu.

— **Popravek.** Včerašnja notica Židovski program naj se glasi pravilno Židovski pogromi.

Shodi.

Glince-Vič-Rožna dolina. Ustanovni zbor izobraževalnega društva »Svoboda« za ta okraj bo jutri ob 7. uri zvečer v gostilni »Amerika« na Glincah. Sodrugji, sodružice, udeležite se polnoštevilno tega važnega zbora.

Članom konsumnega društva za Ljubljano in okolico, ki kupujejo v prodajalni v Spodnji Šiški, se sporoča, da se vrši člansko zborovanje za to okrožje danes ob 7. uri zvečer pri Šternu v Sp. Šiški.

Vodmat-Zelena jama. Sodrugje in sodružice v tem okraju vabimo na ustanovni zbor podružnice »Svobode«, ki bo v torek, dne 3. decembra, ob 7. uri zvečer v gostilni »pri Sušniku« v Zelni jami. Pridite vsi!

Člansko zborovanje za okrožje Tržič na Gorenjskem pa se vrši v nedeljo, 1. decembra, ob 3. uri popoldne pri Pelarju v Tržiču. — Vabimo k polnoštevilni udeležbi.

Zadnje vesti.

»Jugoslovanski komplot« v Trstu.

Trst, 28. novembra. (Lj. k. u.) Rimski list »Tribuna« od 23. t. m. prinaša nastopni tendenciozni dopis svojega tržaškega dopisnika Centillija, ki je mimogrede omenjeno, tist italijanskega poslanca in bivšega ministra za neodrešeno ozemlje Barzilajja. Dopis se glasi: »Jugoslovanski komplot. Hoteli so zasesti Trst«. Sedaj je jasno to, kar imenujejo v Trstu jugoslovansko-hrvatska zarota. Poročam vam samo to-le: Če ne bi bil rušilec »Audace« z generalom Patitijem in italijanskimi četami zasedel 3. t. m. Trsta, bi bilo prišlo 4. t. m. iz Reke in Ljubljane šest jugoslovanskih, ali bolje rečeno eks-avstrijskih, dobro oboroženih batalijonov v Trst in bi bili vzeli v svojo formalno posest mesto, ki ga je pet dni zaporedoma strahovalo nasilstvo drhali. Sreča nam je bila mila. Italijani so prišli en dan prej. Prihod teh čet sta organizirala Narodno viječe v Zagrebu in Narodna vlada v Ljubljani. Soudeleženi so bili odvetnik dr. Otakar Rýbař, zastopnik tržaške okolice v državnem zboru, odvetnik dr. Slavik, poslanec tržaške okolice v tržaškem deželnem zboru in mednarodni socialist italijanožerec Anton Tuntar, ki podpira Jugoslovane v vseh njihovih pretiranih zahtevah. Rušilec »Audace« in svetla zvezda nas je rešila. (Podpis:) Gentili. Perfidno so te zavratne laži, ki ima v prvi vrsti namen, ščuvati proti tržaškim Jugoslovanom in njihovim organizacijam, posvetljuje poleg drugih mnogih momentov že dejstvo, da je ob sodelovanju tržaških Jugoslovanov odšla jugoslovanska torpedovka v najbližjo luko entente in je prišla naposled v Benetke, da prosi entento pomoči proti nevarnostim, ki so pretile Trstu.

Trst, 28. novembra. (Lj. k. u.) Z ozirom na perfidni dopis tržaškega dopisnika Gentillija rimski tribun, prinaša današnji »Lavoratore« pod nadpisom »Obrekovanje« to-le izjavo: »Gosp. Gentili me obtožuje v tribuni, da sem bil sokriv nameravanega prihoda šestih batalijonov jugoslovanskih v Trst, organiziranega po narodnih svetih v Zagrebu in Ljubljani in s sodelovanjem odvetnika Rybařa, s katerim nisem nikdar govoril in ga poznam le na oko, in odvetnika Slavika, ki sem ga spoznal šele v eni zadnjih sej odbora za javno blaginjo. Je-li treba dementirati to perfidno obrekovanje? Naj zadostujejo že moji živahni napadi v »Lavoratoru« in na strankinih shodih proti zahtevani inkorporaciji Trsta in drugega laškega ozemlja v Jugoslavijo, kakor tudi moje soglašanje, da se odpošlje torpedovka v Benetke in moja odobritev v odseku za javno blaginjo za vse one predloge, ki so imele namen varovati neoporečne pravice Italijanov našega ozemlja. Gospodu Gentilliju samo dve besedi: Prostaški obrekovalec! (Podpis:) Josip Tuntar«.

Italijani na Koroškem in Gorenjskem.

Celovec, 28. nov. (Lj. k. u.) O Italijanih, došlih v Trbiž, prinašajo »Freie Stimmen« nastopno poročilo: V Trbižu in okolici se nahaja trenutno brigada Porto Maurizio, ki šteje približno 6000 mož. Častniki se trudijo, da se izognejo vsakemu sporu. Med italijanskimi vojniki vlada stroga disciplina. Vojaštvo mora biti ob 7. uri, častništvo ob 9. uri zvečer doma. Napram civilnemu prebivalstvu, katerega je bilo orožje odvzeto, se obnašajo Italijani obzirneje. V mestu kakor tudi v okolici vlada popoln mir in varnost. Promet je urejen s prostnicami. Italijani so zasedli okrajno sodišče in so tudi že namestili italijanske sodnike, druge urade nameravajo prevzeti prihodnje dni. Italijani rekvirirajo mnogo krme in konje, v Zilski dolini tudi živino. Dopolnilanje živil za italijansko vojaštvo še ni urejeno, ker je treba poprej popraviti poškodovani most. Živil iz Italije ni videti mnogo. Proti Kranjski stoji italijanske predstraže za Belo pečjo. Majhni slovenski in srbski oddelki so se ob prihodu Italijanov umaknili iz Rateč proti Kranjski gori. Kakor pripovedujejo italijanski častniki, zahtevajo Italijani Kanalsko dolino, kakor tudi trbiško in rabeljsko ozemlje, torej popolnoma nemške kraje koroške dežele.

Češki strah pred boljševiki.

Praga, 28. novembra. (Lj. k. u.) Kakor javlja »Večerní«, je došla v Prago vest, da je ruska »boljševiška« vlada določila velike denarne zneske za odpošiljatev češke rdeče garde, ki jo je organiziral sodrug Muna proti češkim legionarjem na Ruskem. Te dni so že prišli nekaj oseb, ki so bile preoblečene za častnike in duhovnike in ki so baje poizkušale razkrojiti češkoslovaško vojaštvo. Baje pripravlja Muna ekspedicijski nekaj tisoč mož v češkoslovaške okraje. Minister za narodno obrambo Klofač da je izrazil mnenje, da je želeli, naj se ustanove republikanske narodne garde v vsaki občini.

Spor med Bavarsko in Nemčijo.

Monakovo, 28. nov. (Lj. k. u.) »Korrespondenz Hoffmann« javlja: Ministrstvo za zunanje stvari je poslalo snoči bavarskemu poslaniku v Berlinu nastopno brzojavko, da jo

izroči uradu za zunanje stvari: Novi poizkus, nadaljevati stari način urada za zunanje stvari, da bi se nemški narod iznova prevrnil za spoznanje resnice, je dal ministrstvu za zunanje stvari nove države bavarske povod, odkloniti vsako občevanje s sedanji zastopniki urada za zunanje stvari. Podpis: Kurt Eisner.

Židovski pogromi v Galiciji.

Dunaj, 28. nov. (Lj. k. u.) Kakor poročajo listi, se je odpravilo včeraj odposlanstvo tukajšnjega Narodnega sveta k poverjeniku poljskega poslaništva dr. Habichtu, da zahteva od poljske vlade takojšnjo preiskavo in najhitrejšo pomoč za žrtve. Dr. Habicht je obljubil, da bo poljska vlada storila vse, da se krivci najstrožje kaznujejo.

Preki sod v Galiciji.

Krakov, 28. novembra. (Lj. k. u.) Poljska časniška agentura poroča: Poljski likvidacijski odbor objavlja nastopno izvestje: Med poslednjimi boji v Lvovu so Ukrajinci osvobodili nad sto zločincev iz kaznilnice. Drugi kaznjenci so pobegnili. Ko so se Ukrajinci umaknili iz Lvova, so te drhali z židovskimi plenilci v krakovskem oddelku Lvova napadli stanovanja in trgovine ter jeli pleniti. Na obeh straneh se je vnel boj. Mrtvih je več civilnih oseb. Doslej so po prekem sodu ustrelili 50 plenilcev. Dne 24. t. m. je bil v Lvovu zopet mir. Vse drugačna poročila so neresnična. — Likvidacijski odbor naznanja, da proglasa prekega soda v nekaterih okrajih ni oviral izgredov, ker so zločinci odhiteli v druge okraje in tam napadali dalje. Zaradi tega namerava likvidacijski odbor proglasiti preki sod za vso Galicijo.

Iz italijanskega parlamenta.

Rim, 28. nov. (Lj. k. u.) Zbornica je na svoji včerajšnji seji glasovala o izjavah vlade. Ministrski predsednik Orlando je izjavil, da sprejme Barzilajev dnevni red, ki se glasi: Zbornica odobrava, kar je vlada storila, in odobrava njene izjave, glasom katerih so naše želje izpolnjene in je izvršeno ujedinjenje naše domovine. Zbornica prehaja na dnevni red. — V poimenskem glasovanju se je Barzilajev dnevni red sprejel s 325 glasovi proti 33. Tudi predsednik Marcora je glasoval zanj. Zbornica mu je priredila ovacije.

Italija zahteva Trst.

Curich, 28. neovembra. (Lj. k. u.) V debati pred glasovanjem o italijanski zbornici o dnevnem redu Barzilajevem je izjavil prometni minister Villa, da je vojna uničila več nego polovico italijanskega trgovinskega brodogoja in da se je ta izguba nadomestila komaj s 15 odstotki novih ladij. Socialno demokratični poslanec Treves je povdarjal, da se Wilsonove točke ne smejo okrniti v prid kateregakoli naroda. Ministrski predsednik Orlando je naglašal, da zahteva Italija pravičnost za vse, kajpada tudi zase. Grof Czernin je po kobaridskem dogodku dal Italiji vedeti, da Avstrija ne vrne zasedenega ozemlja, preden ne bi Italija za svojo izdajo plačala odškodnine in predala nadaljnjih strateških točk. Na to je treba misliti sedaj, ko so v italijanski oblasti Trst, mesta in ozemlja, katerih italijanski značaj mora vsakdo priznati. On da zaupa programu Italije in se nadeja, da se bo opravičila vojna udeležba Italije.

Italijani zasedli dva srbska parnika.

Zagreb, 28. nov. (Lj. k. u.) Ladji »Atlantica« in »Hellenica«, ki sta piuli iz Soluna v Split, napolnjeni z živežem za stradajoče dalmatinsko prebivalstvo, so zaplenili Italijani v južni Adriji in ju odvedli v Italijo.

Težko izvedljivi pogoji za premirje.

London, 28. nov. (Lj. k. u.) Kakor doznava Reuterjev urad, je izjavil dr. Solf, da bo izvedba pogojev za premirje glede izročitve lokomotiv, železniških vagonov itd. čimdalje težja. Izraža se želja, da se rok za izročitev podaljša do 1. februarja.

Zakonski načrt o delu otrok.

Dunaj, 28. novembra. (Lj. k. u.) Zakonski načrt o delu otrok določa, da se smejo dečki in deklice pred dopolnjenim 14. letom le v toliko uporabljati za delo, v kolikor to ne škoduje njih zdravju, njih telesnemu in duševnemu razvoju ali njih moralnosti in v kolikor to ne ovira izpolnjevanja njih šolskih dolžnosti.

Podvodniki naj se odpravijo.

London, 28. nov. (Lj. k. u.) Kakor doznava »Times« iz Newyorka od dobro poučene strani, se bo ameriška komisija pogojev za premirje zavzela za mednarodno pravno določbo, po kateri se podvodniki popolnoma odpravljajo kot orožje proti trgovinskemu plovstvu.

Nemčija izroča podvodnike.

London, 28. novembra. (Lj. k. u.) Danes je dospelo 27 nemških podmornikov v Harwich. Tedaj znaša skupna vsota oddanih podmorskih čolnov 114.

Ententno brodogoja pred Odeso.

Kijev, 28. novembra. (Lj. k. u.) Kakor poročajo listi, je dospel včeraj oddelek bojnega brodogoja ententnega v Odeso.

Razno.

* **Kako smo bili goljufani!** Nemški admiral-ski štab je ponovno javljal, da so izgube naših podmornikov manjše kot pa nove gradbe teh čolnov. Govorili so neprestano o bajni množini podmornikov, ki jih imajo centralne države, in da lahko drže z njimi vse ententno brodogoja v šahu. Kdor je na pr. videl razne pomorske karte, se je moral čuditi sliki, na kateri so poplavljeni ti čolnici vsa angleška in francoska morja kar najbolj tesno. To je bila nesramna goljufija, ki je prišla sedaj na dan. Nove gradbe so komaj krile izgube in ako bi bila zašla Nemčija z entento v pomorsko bitko, bi bila doživela strahovit poraz.

* **Razdejanje mesta Reims.** Pariški list »Journal« poroča, da je 120.000 prebivalcev broječe mesto Reims, kjer so se kronali nekdanji francoski kralji, popolnoma razdejano. Ostalo ni ničesar, prav ničesar! Skozi 700 dni je padlo na mesto povprečno po 2000 granat na dan, a bili so tudi dnevi, ko je padlo po 20.000 granat. Stroški izstreljenih granat znašajo 200 milijonov frankov, a škoda v mestu samem 800 milijonov frankov. Skupno znaša torej škoda samo v Reimsu 1 milijardo frankov.

Za škodovni sklad »Napreja« so darovali: Sodrugi v Celju 26 K, dva sodruga 1 K, sodrug Milnar nabral po shodu v Celju 44 K 25 vin., sodrug Vratnek 78 K, vesela družba v Celju 50 K Skupaj 200 K 25 vin., prele izkazano 1899 K 93 vin., tedaj vsa svota 2100 K 18 vin.

Izdajatelj in odgovorni urednik

Josip Petecan.

Tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.

Konsumno društvo za Ljubljano in okolico
vabi svoje člane na

člansko zborovanje
ki bo

za okrožje Spod. in Zgor. Šiška
v petek, 29. novembra, ob 7. uri zvečer
== pri Šternu, Planinska cesta ==

za okrožje Tržič na Gorenjskem
v nedeljo, 1. decembra, ob 3. uri popoldne
== pri Pelarju v Tržiču. ==

Načelstvo.

Nadzorstvo.

=====

Iščeta se dva umna, zaupljiva
elektrikarja

zmožna vsakega dela v izpeljavah, inštalacijah
kakor tudi v obratu (dvigala, motorji) pri
telefonih in ključavničarskih delih. Stalna
služba, dobra plača, stanovanje in prehrana
na razpolago. Ponudbe naj se pošljejo na
vodstvo elektrodne tovarne na Dobravi, Gor.

=====

Delavsko izobr. društvo „Svoboda“
razpisuje

===== mesto
tajnika. =====

Govorništva in organizacijskega dela sposobni
imajo prednost. — Ponudbe na naslov: Štefan
Dražil, Konz. društvo za Ljubljano in okolico,
Spodnja Šiška pri Ljubljani.

Spretni šivilje
sprejme takoj
Marija Šega, Ljubljana,
Križevniška ulica 2.